

№059
08/2026

ЖИТТЯ В ОКУПАЦІЇ

Ситуація на територіях України, що тимчасово перебувають під контролем російської армії

У Криму через перебої з електрикою розгорнули польові кухні

Свавілля окупаційних адміністрацій | с.2
Російська пропаганда на тимчасово окупованих територіях | с.7
Насильницька русифікація українських громадян в окупації | с.13
Мілітаризація окупованих територій | с.17
Соціально-економічна ситуація на тимчасово окупованих територіях | с.23
Нове життя в евакуації | с.31
Життя в релокації | с.33

АЛЬТЕРНАТИВА
правозахисний центр

Матеріал підготовлено Луганським обласним правозахисним центром "Альтернатива". Інформація, викладена в дайджесті, не є вичерпною
Дизайн та верстка - Наталія Гордієнко

СВАВІЛЛЯ ОКУПАЦІЙНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

► Тимчасово окуповані території України отримали –1 бал зі 100 у рейтингу Freedom House

Тимчасово окуповані території України (далі — ТОТ) отримали –1 бал зі 100 у щорічному рейтингу Freedom House «Freedom in the World 2026» та статус «невільні». У доповіді зазначається, що окупаційна влада суттєво обмежує політичні права, придушила незалежні медіа та застосовує антитерористичне й інше законодавство проти політичних опонентів. Українські політичні партії залишаються забороненими, а до участі в організованих РФ «виборах» фактично допускають лише кандидатів, які підтримують окупацію.

Freedom House також звертає увагу на примусову паспортизацію. Українцям, які відмовляються отримувати російські паспорти, можуть відмовляти в базових послугах. Вони також можуть зазнавати фізичного насильства та залякування, конфіскації майна і видворення з окупованих територій.

<https://surl.li/qvrter> <https://t.me/kazansky2017/24602>

► Російські військові на ТОТ вилучають гуманітарну допомогу у цивільних

За інформацією Центру національного спротиву (далі — ЦНС), на ТОТ України російські військовослужбовці вилучають гуманітарні вантажі, призначені для місцевого населення, та використовують їх для забезпечення власних потреб.

Продукти, вода та інші предмети першої необхідності, які мали безкоштовно отримувати жителі ТОТ, опиняються у військових РФ.

https://t.me/sprotyv_official/8841

- РФ визначила для конфіскації понад 34 тисячі об'єктів нерухомості українців на ТОТ
Влада РФ із 2024 року конфіскувала або визначила для конфіскації 34 002 об'єкти нерухомості, які належать громадянам України на ТОТ. Про це йдеться в розслідуванні BBC Verify.

Журналісти проаналізували сотні оголошень і реєстрів так званого «безхазяйного» житла, оприлюднених на ресурсах окупаційних адміністрацій. Ідеться про квартири, приватні будинки, дачі українців. До списків потрапляє також комерційна нерухомість, зокрема офіси та готелі.

Із загальної кількості 14 308 таких об'єктів розташовані в Маріуполі, ще 19 694 — на інших окупованих територіях.

<https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c4g351zrj6vo>

Мапа з конфіскованим майном

- У Криму продовжують незаконні археологічні роботи

У тимчасово окупованому Криму росіяни продовжують археологічні роботи щонайменше на шести пам'ятках. За повідомленнями російської сторони, роботи ведуть на могильнику Опушки, пізньоантичному некрополі Киз-Аул поблизу села Яковенкове, городищі Артезіан, Білінському поселенні та Узунларському валу.

Окремі розкопки тривають на території Херсонеса Таврійського. Там російські археологи повідомляли про виявлення нових приміщень давньої міської забудови й артефактів, а також про дослідження базилики Крузе.

Російські археологічні роботи на пам'ятках Криму розпочалися після окупації півострова у 2014 році. Паралельно на території Херсонеса здійснюють масштабну забудову, що створює ризики для автентичності та збереження пам'ятки.

<https://surl.li/yfjtxa> <https://surl.li/oyzuic>

Окупація «Асканії-Нової» призводить до втрати унікальних природних ресурсів

Біосферний заповідник «Асканія-Нова» на ТОТ Херсонщини потерпає від пожеж, військового транспорту та втрати рідкісних тварин. Значна частина транспорту, який обслуговує російські війська на півдні України, рухається безпосередньо через територію заповідника.

У заповідному степу зафіксували понад два десятки згарищ, а площа вигорілої території перевищила 3 тисячі гектарів. Особливу загрозу становить пошкодження цілинного степу — територій, які ніколи не використовували для землеробства.

Після встановлення окупаційної адміністрації з «Асканії-Нової» почали вивозити тварин. Зокрема, до РФ вивезли зебр Чапмана, американських бізонів, коней Пржевальського та оленів Давида. Частину тварин передали до приватного парку левів «Тайган» в окупованому Криму.

Через нестачу кваліфікованих фахівців і неналежний догляд скорочується чисельність окремих видів. За даними законної адміністрації заповідника, колекція сайгаків зменшилася майже вдвічі порівняно з довоєнним періодом. Відомі також випадки загибелі тварин: узимку 2023–2024 років загинули африканські кафрські буйволи, яких вчасно не перевели до зимових приміщень.

Проблеми з водопостачанням створюють додаткову загрозу для дендрологічного парку і тварин, які утримуються у напіввільних умовах.

Законна адміністрація заповідника попереджає, що масштабне вигорання степу та погіршення умов утримання тварин можуть мати довготривалі наслідки для унікальної екосистеми «Асканії-Нової».

<https://surl.li/fssrex>

Мешканцям Енергодара не дозволяють виїхати після відмови від співпраці

Мешканець Енергодара Запорізької області кілька разів намагався виїхати з тимчасово окупованого міста, однак щоразу його повертали назад. За словами дружини, представники окупаційних структур пропонували йому роботу, але він відмовився. Після цього навпроти його прізвища з'явилася позначка «не випускати».

Родина чоловіка перебуває на підконтрольній Україні території та підтримує з ним зв'язок телефоном. Дружина розповідає, що ситуація в Енергодарі залишається складною: є проблеми зі світлом, водою, паливом і мобільним зв'язком. За її словами, чоловікові інколи вдається зловити сигнал лише на балконі й тоді, коли в місті є електроенергія.

Міський голова Енергодара Дмитро Орлов також повідомляв про ускладнення виїзду з окупованого міста.

https://t.me/energodar_ukr/11364

► **На жителів ТОТ складають адмінпротоколи після скарг на відсутність комунальних послуг**

Жителі тимчасово окупованого села Балки Запорізької області заявили, що майже два місяці залишаються без електро- та водопостачання. Вони записали відеозвернення, в якому зазначили, що в населеному пункті живе багато людей похилого віку та осіб з інвалідністю.

Після публікації відео представники місцевої «поліції» почали навідуватися до його учасників і складати щодо них адміністративні протоколи. Звернення мешканців кваліфікували як «несанкціонований мітинг».

<https://t.me/CenterCounteringDisinformation/18806>

► **Жителів Алупки та Донецька переслідують через коментарі в інтернеті**

У тимчасово окупованому Криму силовики затримали жителя Алупки через коментарі, які окупаційна ФСБ кваліфікувала як «заклики до диверсій і терактів». Чоловікові також закидають «підтримку діяльності терористів». Проти кримчанина порушили кримінальну справу й оштрафували на 300 тисяч рублів.

В окупованому Донецьку кримінальну справу порушили проти 24-річного чоловіка. За даними окупаційного «управління ФСБ», він публікував у Telegram коментарі, які російська сторона трактує як «заклики до насильства щодо росіян».

https://t.me/tribun_ua/79310

► **Отримувачів «компенсації» змушують відмовлятися від права власності на зруйноване житло**

Окупаційна влада готується припинити право власності на зруйноване житло мешканців Маріуполя та інших окупованих міст, які отримали так звану «компенсацію» за втрачене майно.

За словами «радника глави» т.зв. «ДНР» Вадима Матієнка, мешканці, які отримали виплати, мають протягом 6 місяців звернутися до окупаційного «міністерства майнових та земельних відносин» і припинити право власності на відповідний об'єкт на користь т.зв. «ДНР».

У випадку приватного будинку вимога поширюється і на земельну ділянку. Якщо власник добровільно не відмовиться від майна, окупаційні структури погрожують припинити право приватної власності через місцеві «суди».

Водночас окупаційна адміністрація Маріуполя заявила про скасування 21-го рішення щодо надання так званого «компенсаційного житла». Причиною називають відсутність в отримувачів російського громадянства та незареєстровану в російському реєстрі нерухомість.

<https://t.me/mariupolrada/35424> <https://surl.li/nnodoc>

У Рубіжному власникам дали 30 днів для підтвердження права на житло

Окупаційна адміністрація Рубіжного, що на Луганщині, оприлюднила черговий перелік квартир з «ознаками безхазяйного майна». До переліку потрапили шість квартир у двох будинках на вулиці Будівельників і Студентській.

Власників зобов'язали протягом 30 днів особисто з'явитися до окупаційної адміністрації з російським паспортом і документами на житло. Якщо цього не буде зроблено у встановлений строк, нерухомість планують реєструвати як «муніципальну власність».

<https://sd.ua/news/38986>

Окупаційні структури почали обліковувати речі у «безхазяйному» житлі

На ТОТ Донеччини запроваджують окремий облік речей, які залишилися в житлі українців. Під час обстеження так званих «безхазяйних» квартир і будинків окупаційні комісії описують меблі, побутову техніку та інше рухоме майно, проводять фото- та відеофіксацію. Для таких речей передбачили окремий реєстр і процедуру, за результатами якої їх також можуть визнати «безхазяйними».

<https://www.facebook.com/share/p/1CLGNXUcr2/>

РФ розгортає на ТОТ інфраструктуру для проведення «виборів» до Держдуми

Для проведення «виборів» до Державної Думи РФ на ТОТ України створили 11 «виборчих округів». Інформацію про розташування частини дільниць російська Центральна виборча комісія (далі — ЦВК) не оприлюднює.

На окупованій частині Запорізької області розпочався прийом заяв за механізмом «Мобильный избиратель», який дає можливість голосувати не за місцем реєстрації.

У Маріуполі члени російських виборчих комісій проводять адресні обходи мешканців, під час яких розповідають про строки і способи «голосування», партії, кандидатів, виборчі дільниці та перебіг кампанії. Для голосування не за місцем проживання залучають також територіальні комісії, багатофункціональні центри і портал «Держпослуги».

На окупованій Луганщині вживаються заходи задля підвищення явки. Першим із них було введення дострокового голосування тривалістю у три тижні. Його дозволяють проводити вдома, на прибудинкових територіях і в місцях загального користування.

Також російським військовослужбовцям, які прибули з інших регіонів РФ, дозволено голосувати на території т.зв. «ЛНР» за федеральними партійними списками. Для цього лише потрібно зареєструватися на будь-якій дільниці до 14:00 доби, що передуює дню голосування.

ЦВК України постановою №70 від 13 серпня 2026 року зафіксувала нелегітимність проведення російських «виборів» на ТОТ і юридичну нікчемність їхніх результатів.

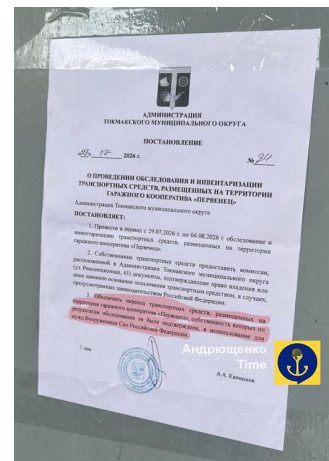
https://t.me/luganska_oda/37425 https://t.me/occupation_research_center/1940
<https://surl.li/ztlexd> <https://surl.li/bnyudf> https://t.me/occupation_research_center/2038

У Токмаку «безхазяйні» автомобілі планують передавати армії РФ

У тимчасово окупованому Токмаку Запорізької області представники окупаційної влади почали «інвентаризацію» гаражних кооперативів.

Під час перевірок шукають транспортні засоби, які окупаційні структури класифікують як «безхазяйні». Надалі такі автомобілі планують передавати для потреб армії РФ.

<https://t.me/andriyshTime/64906>

РОСІЙСЬКА ПРОПАГАНДА НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

► Понад 18 тисяч молодих жителів Донеччини включили до заходів російського «Року єдності народів Росії»

Про це заявив окупаційний «міністр молодіжної політики ДНР» Денис Шимановський. За його словами, з початку року молодіжні організації т.зв. «ДНР» провели сотні спільних заходів, окрему увагу приділяють розвитку зв'язків із регіонами РФ.

- Молодь бере участь у проектах «Студентська весна Донбасу», «Краса Донбасу», телемостах та інших ініціативах. Значну частину роботи займають «патріотичні проекти»: уроки мужності, зустрічі з учасниками т.зв. «спеціальної воєнної операції» (далі — «СВО»), акції пам'яті.
- До роботи з молоддю залучають також представників Донецької єпархії. У Будинку молоді відкрили православний куточок, триває підготовка до проведення першого православного молодіжного форуму.
- Для підлітків організували проект «Старший брат», який російська сторона позиціонує як програму підтримки хлопців, яким «потрібні увага дорослих і життєві орієнтири».

<https://surl.it/nlqyxf>

Російські молодіжні програми охопили тисячі жителів окупованої Херсонщини

За даними т.зв. «губернатора Херсонської області» Володимира Сальдо, від початку 2026 року на ТОТ Херсонщини провели понад 160 молодіжних заходів у межах російського національного проєкту «Молодёжь и дети».

Приблизно 7 тисяч молодих людей взяли участь у т.зв. «патріотичних проєктах», ще майже 5 тисяч долучилися до «волонтерської» діяльності. Молодіжні громадські організації, за цими даними, поповнилися приблизно 400 новими учасниками.

https://t.me/herson_oblast/24204

У серіалі «Марік» і фільмі «Свідки» просувають російську версію подій у Маріуполі

Пропаганда РФ продовжує використовувати окупований Маріуполь для просування російської версії війни. Росіяни зняли серіал «Марік», події якого розгортаються в місті.

Головний герой — військовий медик Марк Аксьонов, який повертається з фронту до Маріуполя, влаштовується на роботу у бригаду швидкої допомоги та починає нове життя.

Сам Маріуполь показують таким, що нібито «відроджується» та повертається до мирного життя. Водночас із сюжету вилучено ключовий контекст — масштабне руйнування міста російською армією під час облоги навесні 2022 року.

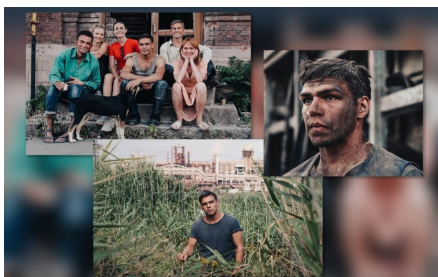
Серіал створили за підтримки російського «Інституту розвитку інтернету». Режисером став Єгор Бєров — прихильник повномасштабного вторгнення РФ, який перебуває під українськими санкціями.

Також російські ресурси почали активно просувати псевдодокументальний фільм «Свідки», який перекидає обставини російського удару 16 березня 2022 року по драматичному театру Маріуполя, де перебували сотні цивільних.

Фільм знято безпосередньо на сцені відбудованого театру. Як «свідків» туди запросили осіб, свідчення яких мають підтвердити вигідну окупаційній стороні версію подій.

Уповноважений Верховної Ради з прав людини Дмитро Лубінець звернувся до ООН, Міжнародного кримінального суду, Amnesty International, ЮНЕСКО, Європарламенту та ПАРЕ із закликом дати оцінку російській спробі фальсифікувати обставини трагедії.

<https://t.me/CenterCounteringDisinformation/18803> <https://surl.li/xtjwex>
<https://t.me/spravdi/57662> https://t.me/shmel_chik/7709

У Мелітополі спортивні заходи прив'язують до російських державних свят

На стадіоні парку імені Горького У тимчасово окупованому Мелітополі провели забіг у межах всеросійської акції «Цвета Родины», присвяченої Дню державного прапора РФ. До заходу залучили молодіжні організації, студентів, а також делегації з РФ, зокрема делегатів від Ленінградської області та представників молодіжних спільнот.

<https://t.me/YugMolodoy/36895>

До Дня державного прапора РФ у центрі окупованого Генічеська молодь створила масштабне графіті з російським триколом

Акцію організували окупаційне «міністерство молодіжної політики Херсонської області» та організація «Патріот».

<https://t.me/m2mxo/6645>

У школі Сімферополя відкрили музей т.зв. «СВО»

В оновленій школі-гімназії №25 у Сімферополі відкрили музей т.зв. «СВО», в якому планують проводити «уроки мужності», зустрічі з російськими військовослужбовцями, дослідницькі роботи та «волонтерські» заходи.

Оновлену школу зі створеними профільними класами під егідою російського Міністерства надзвичайних ситуацій відвідали міністр просвіти РФ Сергій Кравцов та очільник окупаційної адміністрації Криму Сергій Аксьонов.

https://t.me/crym_novosti/39029

Окупанти зняли в Криму дитячий фільм про «скіфське золото»

У російський кінопрокат вийшов сімейний пригодницький фільм «Легенда про золото скіфів», значну частину якого знімали на тимчасово окупованій території Криму, зокрема в районах Ялти, Бахчисарая та Білогірська. Стрічка є екранізацією роману російського письменника Дмитра Ёмця «Золото скіфів».

У сюжеті сім'я вирушає на відпочинок до приморського містечка, де діти розслідують зникнення скіфських артефактів із краєзнавчого музею. Водночас тему «скіфського золота» РФ використовує і в міжнародній пропаганді, поширюючи твердження про нібито російську власність кримських музейних колекцій.

<https://surl.li/divgdg> <https://travelcrimea.com/novosti/20260817/4184730.html>

► **На окупованій Донеччині до Дня прапора РФ провели масштабну кампанію з нав'язування російської символіки**

22 серпня на ТОТ Донеччини відбулися численні заходи до Дня державного прапора РФ — від вуличних інсталяцій і спортивних акцій до бібліотечних квестів.

У центрі Донецька активісти «Молодой гвардии Единой России» розгорнули об'ємну карту РФ, яку перехожі розфарбовували відбитками пальців у білий, синій та червоний кольори. Поруч охочі могли вплітати стрічки триколора в маскувальну сітку, а волонтери роздавали мешканцям російські прапорці.

Російську символіку використовували й під час спортивних заходів. На скеледромі альпіністи встановили великий прапор РФ, а п'ятеро сапбордистів пропливли водоймою Донецька з триколорами.

У Маріуполі для 25 активістів руху «Движения первых» у бібліотеці імені Андерсена організували історичний квест. Діти проходили тематичні станції, а після цього створювали листівки з матрьошками та контурами РФ, які передали батькам і мешканцям міста.

Заходи проводили в межах російського національного проєкту «Молодежь и дети».

<https://surl.li/npsqvc>

► **На Луганщині формують архів т.зв. «СВО» для майбутніх підручників і досліджень**

На ТОТ Луганщини формують архівні фонди, присвячені учасникам російської війни проти України. Збір матеріалів ведуть із 2024 року за участі окупаційного «міністерства освіти і науки», місцевих «вишів» та підконтрольних РФ органів влади.

Станом на серпень 2026 року в окупаційному «держархіві» створили сім фондів і сформували колекцію із 396 справ, 874 документів і 70 предметів. Т.зв. «муніципальні архіви» створили ще 31 фонд і три колекції — 639 справ, 1637 документів та 21 предмет.

Керівниця окупаційної «архівної служби» Ганна Тодорова заявила, що надалі ці матеріали використовуватимуть для публікацій, підручників, статей і дисертацій.

<https://surl.li/akrwyx>

► **Дитячі табори на ТОТ використовують для поширення російських історичних наративів**

Окупаційна адміністрація використовує дитячі літні табори на ТОТ України як майданчики для поширення російського трактування історії. Під час тематичних занять, присвячених Хрещенню Русі, дітям розповідають, що сучасна РФ є нібито єдиною спадкоємицею Київської Русі.

У дитячих таборах окупаційна влада проводить лекції, тематичні зустрічі та «історичні» бесіди, спрямовані на формування у дітей викривленого уявлення про минуле. Українську історію систематично підміняють російськими пропагандистськими наративами, а роль Києва та України у становленні Київської Русі свідомо спотворюють.

<https://surl.li/inhjej>

➤ **В окупованому Скадовську на Херсонщині було організовано публічний захід до Дня прапора РФ із залученням дітей**

Пропагандистське свято за участю місцевих культурних установ передбачало вікторину про історію російського триколора та дитячий флешмоб. Окупаційний «голова округу» Олександр Дудка використав захід для поширення публічних заяв про «єднання» регіону з РФ.

До участі в масових акціях окупаційної адміністрації залучили зокрема дітей з інвалідністю та особливими освітніми потребами.

https://t.me/kherson_news_info/178288

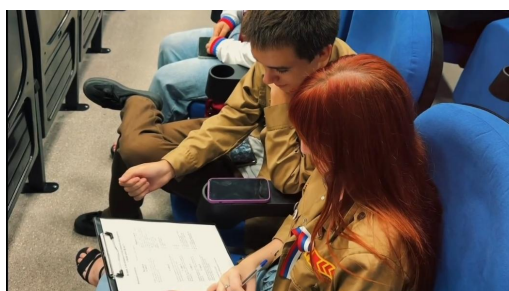

➤ **В окупованому Мелітополі провели пропагандистський конкурс до Дня прапора РФ**

Захід під назвою «Гордость России — наш флаг!» організували т.зв. «обласний центр мистецтв і народної творчості» та окупаційний «Дом народов России» у Запорізькій області.

У межах конкурсу команди з місцевих організацій змагалися у творчих виступах і брейн-рингу на знання російської історії та культури. До участі залучили молодь і дитячі творчі колективи з метою формування лояльності до РФ.

https://t.me/podslyshano_zp/19108

НАСИЛЬНИЦЬКА РУСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН В ОКУПАЦІЇ

► У новому навчальному році в школах на ТОТ планують збільшити частку ідеологічного та військового компонентів

У програмі для п'ятих класів з'явиться предмет «Духовно-нравственная культура России». Курс «Основи безпеки та захисту Батьківщини» розділять на два курси – безпеку життєдіяльності та початкову військову підготовку. Для учнів 2–8 класів також планують запровадити оцінювання поведінки за трьома рівнями: «зразкова», «допустима» та «недопустима».

На ТОТ Луганщини окремо змінюють навчальні програми з кількох предметів. У восьми класах історію вивчатимуть три години на тиждень замість двох, суспільствознавство почнуть викладати з дев'ятого класу. Для п'ятикласників кількість уроків іноземної мови скоротять до двох годин на тиждень.

https://t.me/yellowribbon_ua/13868 <https://surl.li/hbjdna>

► На ТОТ змінюють склад духовенства на користь священників із РФ

За даними ЦНС, на тимчасово окупованих територіях розпочали кадрові перестановки серед духовенства. Священнослужителів, які після окупації погодилися співпрацювати з окупаційними адміністраціями, поступово усувають від керівних посад, переводять до віддалених регіонів РФ або відстороняють від служіння. Натомість на ТОТ України прибувають священники безпосередньо з РФ. Саме їм дедалі частіше передають керівництво епархіями та парафіями.

<https://surl.li/cyterf>

► В РФ до шкільної програми включили підручники з історії ТОТ України

Міністерство освіти РФ затвердило новий список шкільних підручників. Для учнів 5–7 класів до нього увійшло видання «История нашего края. Донбасс и Новороссия».

У підручнику історію Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей подають через російські імперські наративи. В РФ заявляють, що курс стане обов'язковим у школах на окупованих територіях уже з 1 вересня.

Аналіз підручника, проведений виданням «Вёрстка», показує: йдеться не просто про чергове переписування історії. РФ створює цілісну пропагандистську модель, яка має пояснити дітям, чому Україна нібито є ворогом, окупація — «поверненням», а російські військові — продовжувачами справ героїв Другої світової війни.

Нові підручники вже надходять до шкіл окупованих територій.

<https://t.me/uniannet/198212> https://t.me/occupation_research_center/2009
<https://t.me/mlnrlive/22677> <https://surl.li/leijwu>

5. ИТОГОВЫЕ ОБОБЩАЮЩИЕ ЗАДАНИЯ

Составьте в тетради таблицу «Основные этапы развития Донбасса и Новороссии в XX–XXI вв.», заполнив в ней не менее четырёх строк:

Период	Основные события	Итоги
1900–1917 гг.	Активное развитие промышленности Донбасса. Строительство шахт и металлургических заводов.	Донбасс стал крупнейшим промышленным районом Российской империи.
1917–1941 гг.	Вхождение Донбасса в состав СССР. Индустриализация, строительство предприятий.	Экономический рост региона, рост численности населения, укрепление связей с Россией.
1941–1945 гг.	Великая Отечественная война. Героический труд шахтёров и металлургов.	Вклад Донбасса в Победу, восстановление промышленности после войны.
1945–1991 гг.	Послевоенное восстановление и развитие. Донбасс — важнейший промышленный центр СССР.	Укрепление экономического потенциала региона, повышение уровня жизни людей.
1991–XXI вв.	Испытание 1990-х годов, сохранение промышленного потенциала. Воссоединение с Россией в 2022 году.	Возрождение региона, новые возможности для развития и укрепления связей с Россией.

Обсудите в классе:

1. Почему Донбасс называли «сердцем России»?
2. Какие уроки можно извлечь из истории украинизации?
3. В чём проявилась преемственность поколений в борьбе за свободу края?
4. Какое значение имеет воссоединение с Россией для будущего нашего края?

Герои З. Художник Е. А. Соловьёв. 2022 г.

▲ Докажите, что подвиги бойцов специальной военной операции достойны героев Великой Отечественной войны. Как эта картина отражает преемственность поколений в защите Родины?

► Перше вересня на ТОТ починатимуть із російського гімну та прапора

Перший навчальний день у школах на ТОТ планують починати з підняття прапора РФ і виконання російського гімну. Відповідні рекомендації російське Міністерство просвіти направило до регіонів.

Темою першого заняття з циклу «Розмови про важливе» стане російський «Рік єдності народів Росії». У програмі йдеться про «згуртованість народів країни», «дбайливе ставлення до історичної пам'яті», формування «патріотичних поглядів» та «духовно-моральних орієнтирів».

Т.зв. «Розмови про важливе» проводять у школах і коледжах щопонеділка як складову російського «патріотичного виховання».

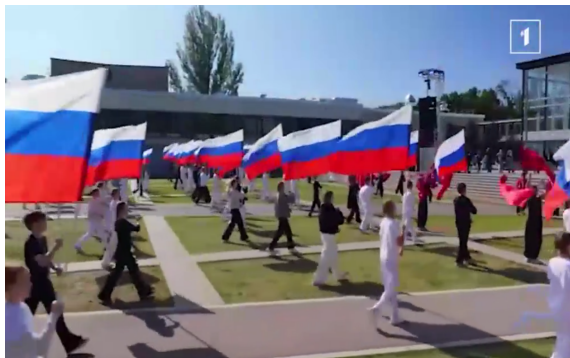
<https://surl.li/uihurt>

Юних мешканців ТОТ Донеччини залучили до Міжнародного дитячого культурного форуму в Москві

Представники окупованої Донеччини взяли участь у п'ятому Міжнародному дитячому культурному форумі в столиці РФ. До заходу долучилися приблизно дві тисячі дітей і молоді з різних регіонів РФ.

Учасники демонстрували свої творчі здібності, спілкувалися з артистами, режисерами та письменниками. Організаторами форуму стали «Російський фонд культури» та «РОСКОНЦЕРТ».

https://t.me/TK_Union/29407

Молодь з Луганщини залучають до російських кадрових програм

45 представників ТОТ Луганщини взяли участь у літньому зльоті випускників президентської платформи РФ «Россия — страна возможностей», який відбувся в «Мастерской управления «Сенеж».

Учасники з чотирьох окупованих РФ регіонів України працювали з російськими експертами, обмінювалися досвідом і шукали рішення для своїх муніципалітетів.

За повідомленням т.зв. «глави ЛНР», випускники першого сезону програми «Территория новых возможностей» уже реалізують власні ініціативи та беруть участь у формуванні «кадрового потенціалу регіону».

https://t.me/glava_lnr_info/5437

У Донецьку відкрили дитячий центр із російським книжковим фондом

В окупованому Донецьку відкрили перший дитячий центр «Будь в темі!» в межах російського національного проєкту «Семья». Простір облаштували на базі дитячого відділу бібліотеки-філіалу №2 для дорослих, витративши понад 3,8 мільйона рублів.

За словами окупаційного «міністра культури ДНР», центр оснастили мультимедійним обладнанням та оновленим книжковим фондом із російською літературою.

Окупаційна адміністрація планує відкрити ще п'ять аналогічних центрів у Харцизьку, Амвросіївці, Шахтарську, Маріуполі та Володарському окрузі.

<https://surl.li/fbymvr>

Бібліотеки на окупованій Херсонщині наповнюють російською літературою

До бібліотек на ТОТ Херсонщини надходять нові партії російськомовної літератури. Видання передають у межах російського національного проєкту «Семья» за підтримки окупаційного «міністра культури».

Нові книжки планують розподіляти між бібліотеками Брилівки, Тарасівки, Великих Копаней, Ювілейного і Клинова. До фондів мають потрапити дитячі книжки, російська класика, науково-популярні та мистецтвознавчі видання.

В окупованій Каховці також готують до відкриття дитячу бібліотеку. Серед уже завезеної літератури — видання «Гражданин России», «Моя Россия», «Россия», книжки про Крим та інша продукція відповідного змісту. У бібліотеці планують проводити майстер-класи, зустрічі, настільні ігри та творчі заняття.

<https://surl.li/hkxmib> https://t.me/nmedia_ho/9112

До шкіл Херсонщини передали тисячі російських підручників

До шкіл на окупованій Херсонщині передали понад 4 тисячі підручників із суспільствознавства для учнів 9–10 класів.

Також до регіону завезли близько тисячі комплектів «Основ православной культуры» для 4 класів. Літературу розподіляють між шкільними бібліотеками.

https://t.me/nmedia_ho/9090

У школах Маріуполя російську освітню програму поєднують з ідеологічним і військово-патріотичним вихованням

У школах окупованого Маріуполя діти мають шість уроків російської мови на тиждень, тоді як українську мову та літературу повністю вилучено з навчальної програми. Одночасно школярів залучають до військово-патріотичного виховання: проводять тактичні заняття, навчають поводженню зі зброєю, організовують військові марші та церемонії присяги на вірність РФ.

<https://t.me/mariupolrada/35375>

- Через програму «Земський учитель» РФ залучає педагогів до шкіл окупованої Луганщини. У 2026 році троє педагогів мають почати працювати на ТОТ Луганщини в межах російської програми «Земський учитель». Кожному учаснику обіцяють матеріальну підтримку в розмірі 2 мільйонів рублів.

Програму включено до російського національного проєкту «Молодёжь и дети» та використовують для залучення педагогів до шкіл у малих містах і селах.

<https://t.me/GTRKLNRLugansk24/115959>

МІЛІТАРИЗАЦІЯ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

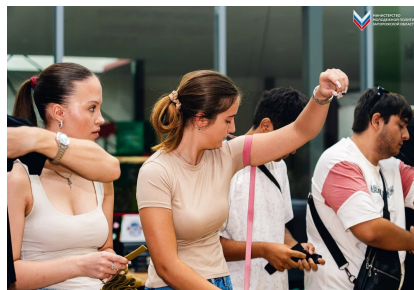
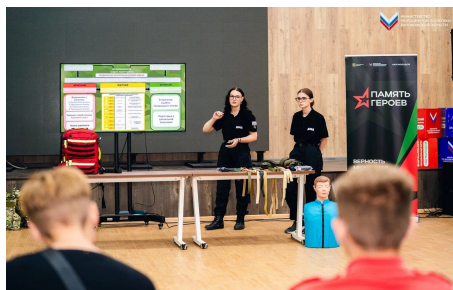
- З 1 вересня у школах Криму росіяни вводять обов'язкову військову підготовку. Військова підготовка дітей у школах окупованого Криму стане обов'язковою. Таке зобов'язання на окупаційні навчальні заклади наклала РФ, там військова підготовка теж стає одним з основних предметів з 1 вересня. Про впровадження військового вишколу кримських школярів повідомила т.зв. «завідувачка сектору загальної та додаткової освіти і виховної роботи управління освіти адміністрації» Євпаторії. За її словами, рішення про введення «нового предмету» пов'язане з рекомендаціями Міністерства освіти РФ. У школах також планують скоротити навчальне навантаження, але при цьому збільшити кількість занять з історії.

<https://surl.it/cfcyru>

► На окупованій частині Запорізької області стартувала освітньо-патріотична програма «Пам'ять героїв»

Учасники пройшли заняття з тактичної медицини та вогневої підготовки: відпрацьовували накладання турнікетів і пов'язок, евакуацію постраждалих, а також неповне розбирання та складання макетів зброї, спорядження магазину і прицілювання.

<https://t.me/YugMolodoj/37040>

► Російські військові проводять заходи для вихованців дитячих будинків

В окупованій Амвросіївці, що на Донеччині, представники спортивного комітету 51-ї гвардійської загальновійськової армії Південного військового округу РФ провели спортивний захід для вихованців місцевого дитячого будинку у межах святкування Дня фізкультурника.

До організації були долучені всеросійський рух «Здоровое Отечество» та «депутати народної ради республіки».

https://t.me/TK_Union/28299

Військову підготовку дітей і молоді на ТОТ розширюють через освітні та «патріотичні» програми

На окупованій Донеччині також затвердили комплексний план підготовки громадян до військової служби та військово-патріотичного виховання до 2036 року. Серед його напрямів — підготовка за військово-обліковими спеціальностями, навчання допризовної молоді та призовників основам застосування безпілотних літальних апаратів (далі — БПЛА) та інженерна підготовка.

Школярів залучають до російських військово-патріотичних проєктів, де вони опановують елементи тактичної та вогневої підготовки, тактичної медицини, захисту в умовах бойових загроз і використання безпілотних систем.

На ТОТ Луганщини дітей і підлітків залучають до діяльності російських молодіжних, кадетських, партійних і «волонтерських» структур, взаємодії з російськими військовими та допомоги підрозділам армії РФ. Паралельно розширюється мережа організацій, через які впроваджується російська модель «патріотичного виховання».

На окупованій Херсонщині безпілотні системи інтегрують і у професійну освіту: студентів навчатимуть управлінню БПЛА, їх технічному обслуговуванню та ремонту.

<https://www.facebook.com/share/1CZe7w4aEe/>

Молодь з окупованої Луганщини відвідала військові збори «Гвардієць-2026» у РФ

Протягом трьох тижнів серпня молодь з ТОТ Луганщини брала участь у військово-патріотичних зборах «Гвардієць-2026» у Пензі.

Учасники вивчали основні військові дисципліни, знайомилися із сучасними зразками озброєння та бойової техніки, опановували управління БПЛА, проходили загальну військову та парашутну підготовку. Програмою також були передбачені виїзні польові заняття на полігоні та фізична підготовка.

<https://www.facebook.com/share/18SWT5W57c/>

Студентів на ТОТ вербують до російських військ безпілотних систем

РФ використовує заклади освіти на ТОТ для вербування студентів до військ безпілотних систем. Агітацію за підписання контрактів із Міноборони РФ проводять безпосередньо в коледжах та університетах. Одним зі способів заохочення є можливість оформити академічну відпустку після підписання контракту.

Наприкінці 2025 року в РФ створили окремі війська безпілотних систем. Уже з початку 2026-го на ТОТ розгорнули системну кампанію з вербування молоді до цих підрозділів.

Згідно з внутрішнім технічним завданням Міноборони РФ, загальна запланована чисельність становить 78,8 тисячі людей. З них 58 тисяч мають бути громадянами, які перебувають у запасі. Серед потенційних джерел комплектування — студенти військових навчальних центрів, цивільних закладів вищої освіти та коледжів.

Журналісти «Донбас Реалії» зафіксували кампанію з вербування щонайменше у 13 навчальних закладах на окупованих частинах Донецької та Луганської областей. Також на ТОТ працює мережа навчальних центрів військ безпілотних систем — на Донеччині, Луганщині, у Запорізькій області та Криму.

<https://surl.li/zacqsk> <https://surl.li/tpjrj> <https://surl.li/ktoypx>

► В Асканійській школі на ТОТ Херсонської області мілітарна тематика стала частиною оформлення навчального закладу

У соціальних мережах оприлюднили фотографії інтер'єру школи, оформленням якої займалися представники окупаційної системи.

Приміщення заповнене радянською та російською військовою символікою: червоними прапорами, портретами військових, стендами з фотографіями, макетами військової техніки та фігурою солдата. Усе це розміщене безпосередньо у просторі, де щодня перебувають діти.

https://t.me/yellowribbon_ua/13864

► У Скадовську кадетський клас Росгвардії отримав форму російського силового відомства

У Скадовській школі №1 на ТОТ Херсонщини учням кадетського класу, який перебуває під патронатом Росгвардії, передали форму російського силового відомства.

Створення такого класу погодили ще у 2024 році. З початком нового навчального року школярі мають навчатися у формі Росгвардії.

Кадетські класи є одним із напрямів залучення дітей на ТОТ до російської системи військово-патріотичного виховання. У цьому випадку навчальний процес безпосередньо пов'язують із Росгвардією — силовою структурою РФ.

<https://surl.li/clbqes>

► На окупованій Донеччині розширюють мережу кадетських класів Слідчого комітету РФ

У новому навчальному році на ТОТ Донеччини планують відкрити ще 10 кадетських класів Слідчого комітету РФ. Три з них працюватимуть у Маріуполі, п'ять — у Донецьку та два — у Волновасі. Окупаційна влада окремо контролює забезпечення дітей кадетською формою.

https://t.me/occupation_research_center/2040

► На ТОТ до військово-патріотичного клубу набирають молодь віком від 14 до 35 років

У межах діяльності руху «Движение первых» в т.зв. «ДНР» оголосили набір до регіонального етапу проекту «Военно-патриотический клуб Первых» для молоді віком від 14 до 35 років.

Програма передбачає заняття зі стройової та тактичної підготовки, штурмового альпінізму, топографії, орієнтування на місцевості, основ виживання та роботи з безпілотними літальними апаратами.

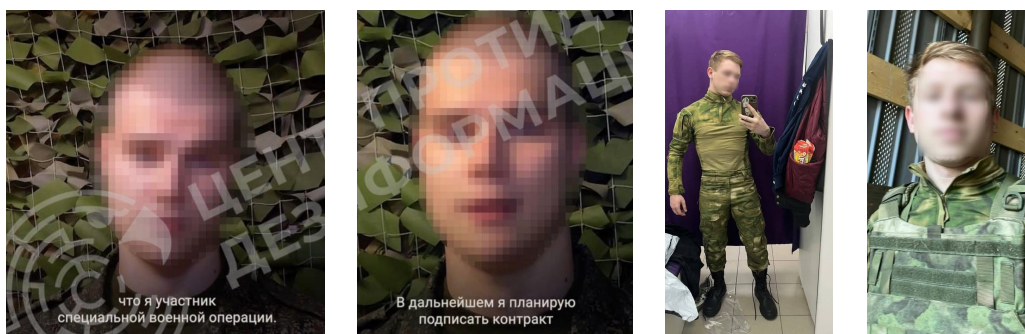
https://t.me/mypervie_dnr/13853

РФ впроваджує нові маніпулятивні способи заманювання молоді з ТОТ України до російської армії

Пропагандистські ресурси активно рекламують історію про хлопця з Донецька, який нібито навчається у виші та одночасно проходить службу за контрактом. За словами пропагандистів, для таких студентів передбачено спеціальний формат контракту. Також у соцмережах з'явилося фото викраденого підлітка з Херсонщини, якого РФ готує до служби у своїй армії. На фотографіях він зображений у військовій формі та бронезжилеті.

<https://t.me/truexakhersonua/69145> <https://t.me/CenterCounteringDisinformation/18870>

У Маріуполі відбувся перший випуск філії російської академії МВС

Донецька філія Волгоградської академії МВС РФ провела перший випуск. Після завершення навчання випускники мають розпочати службу в російських підрозділах «поліції» на ТОТ Донеччини.

<https://t.me/andriyshTime/64707> <https://ok.ru/mariupol24tv/topic/158502431283413>

Дітей з окупованої Донеччини відправили до РФ на «Зарницю 2.0»

Команда кадетського корпусу імені Захарченко «ВОИН 10-ка» з ТОТ Донеччини бере участь у фіналі російської військово-патріотичної гри «Зарниця 2.0» у Волгограді.

У фіналі беруть участь близько 100 команд — приблизно тисяча юнармійців та учасників руху «Движение первых» із різних регіонів РФ.

Програма передбачає завдання з тактичної медицини, вогневої та тактичної підготовки, радіаційного, хімічного та біологічного захисту, виживання в екстремальних умовах, інженерного обладнання та маскування позицій.

<https://t.me/CenterCounteringDisinformation/18959> https://t.me/mypervie_dnr/13893

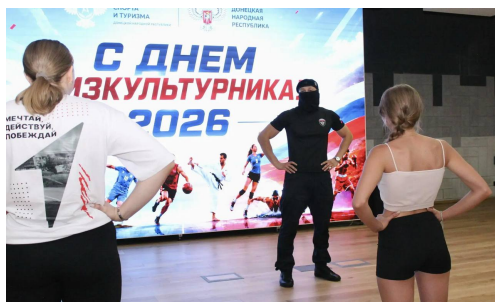
► Спортивні секції використовують для популяризації російських військових і силових структур

У школах і спортивних клубах на ТОТ відкривають секції із самбо, боксу, карате та інших єдиноборств, а до роботи з молоддю залучають учасників війни РФ проти України.

Офіційно це пояснюють «патріотичним вихованням» і передачею досвіду молодому поколінню. Водночас спортивну діяльність поєднують із популяризацією російських військових і силових структур.

Зокрема, у Донецьку співробітник спецпідрозділу Росгвардії провів спортивну зарядку для активістів руху «Движение первых». Після спортивної частини він розповів молоді про особливості служби в Росгвардії, історію російських військ правопорядку та діяльність відомства.

<https://surl.li/guciuе> https://t.me/TK_Union/28312

► У Криму під час перевірок паливного ринку жителям вручають повістки

Під час рейдів проти нелегальної торгівлі паливом окупаційні силовики в Криму вручали місцевим жителям повістки.

За даними окупаційної сторони, щонайменше вісьмом кримчанам під час таких заходів виписали штрафи та вручили вимоги з'явитися до окупаційних «військкоматів» для взяття на військовий облік.

<https://t.me/mrplSprotyv/77043>

► У Херсонському спортивному коледжі провели турнір із кульової стрільби до Дня прапора РФ

У змаганнях взяли участь юнаки, дівчата і спортсмени-аматори. Переможців нагородили медалями та дипломами.

Т.зв. «міністерство спорту Херсонської області» поєднало спортивну подію з «патріотичною» риторикою, заявивши, що спорт і «патріотизм» є нероздільними.

https://t.me/herson_oblast/24347

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

► В окупованих Олешках і навколишніх селах на Херсонщині вже пів року не вдається забезпечити евакуацію цивільних

Уповноважений Верховної Ради з прав людини Дмитро Лубінець повідомив, що в окупованих Олешках і навколишніх селах перебуває близько шести тисяч цивільних, зокрема дітей.

За його словами, там давно немає нормальної їжі, є проблеми з водою та медикаментами, а територію, яку контролюють росіяни, фактично заблокували для виїзду цивільного населення — Міжнародний комітет Червоного Хреста туди також не допускають.

Україна виконала всі необхідні підготовчі умови для евакуації. Під час переговорів кілька разів вдавалося погодити механізм, який спочатку підтримувала й РФ, однак остаточне виконання домовленостей залишається за російською стороною.

<https://surl.li/gqlbwl>

► На Мелітопольщині аграрії стикаються з проблемами зі збиранням і збутом урожаю

Місцеві фермери повідомляють про високі ціни на дизельне паливо, низькі закупівельні ціни та небезпеку на маршрутах.

За окремими повідомленнями, дизельне паливо коштує до 300 рублів за літр, а частина господарств через витрати та ризики відмовляється від збирання врожаю.

Проблеми виникають і після жнив. Перевізники відмовляються їхати за зерном через небезпеку, тому зібраний урожай накопичується на складах. Без можливості реалізувати продукцію господарствам бракує коштів на паливо, насіння, добрива та наступну посівну.

<https://t.me/riamelitopolua/91498> <https://surl.li/cpajkb>

► На окупованій Херсонщині населені пункти залишаються без мобільного зв'язку та інтернету

На ТОТ Херсонщини дедалі більше населених пунктів залишаються без мобільного зв'язку та доступу до інтернету.

За повідомленнями місцевих жителів, стабільний сигнал зберігається переважно у містах, але й там мережа працює з перебоями. У багатьох селах люди можуть тижнями залишатися без можливості зателефонувати.

Відсутність зв'язку ускладнює виклик швидкої допомоги, спілкування з рідними та повідомлення про надзвичайні ситуації. Особливо складною така ситуація є для літніх людей і жителів віддалених сіл.

<https://t.me/spravdi/57330>

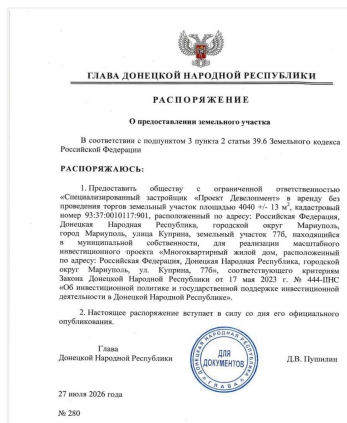
► Земельні ділянки в Маріуполі передають російським забудовникам без торгів

Маріупольська міська рада повідомила, що окупаційна адміністрація міста ухвалила чергові рішення щодо передачі земельних ділянок російським компаніям-збудовникам без проведення торгів.

Зокрема, ТОВ «Специализированный застройщик Проект Девелопмент» отримало три ділянки на місці будинків, зруйнованих під час бойових дій: №75 та №77 на вулиці Купріна, а також №59 на вулиці Троїцькій. На цих територіях російські забудовники зводять житло, яке надалі продають через іпотечні програми.

Водночас частина сімей маріупольців досі залишається без власного житла, а квартири людей, які виїхали з міста, продовжують вносити до переліків т.зв. «безхазяйного майна».

<https://t.me/mariupolrada/35200>

► На ТОТ зберігаються проблеми з доступністю пального

На ТОТ України, зокрема в тимчасово окупованому Криму та на Мелітопольщині, зберігаються проблеми з доступністю пального.

У Севастополі найбільш затребувані марки бензину на частині АЗС продають за QR-кодами. Для АІ-92 та АІ-95 діє обмеження — до 20 літрів на автомобіль. Російські джерела пов'язують обмеження з недостатніми запасами пального.

На окупованій Мелітопольщині мешканці також повідомляють про нестачу пального та черги на АЗС. Через дефіцит бензину водіям доводиться шукати заправки, де він є в наявності. Проблеми з паливом впливають і на роботу таксі та вартість поїздок.

https://t.me/yellowribbon_ua/13853 <https://surl.li/luymvs>
<https://www.crimea.kp.ru/daily/277811.5/5295682>

► У Маріуполі мешканці повідомляють про призупинення ремонтів житлових будинків

Жителі тимчасово окупованого Маріуполя повідомили про призупинення робіт у будинку №104 на проспекті Миру.

Представники підрядної організації заявили мешканцям, що найближчим часом нового фінансування не очікується. За їхніми словами, наявних коштів вистачить лише на завершення монтажу електропроводки в будинку, а подальше продовження робіт залишається невизначеним.

Мешканці також скаржаться на якість виконаних робіт: частина ключів, які їм передали, не підходила до замків квартир.

Аналогічна ситуація й у жителів будинку по вул. Кронштадтська, 3. Вони з 2022 року очікують, коли зможуть повернутися додому. За понад 4 роки майже нічого не було зроблено.

<https://t.me/mariupolrada/35286>

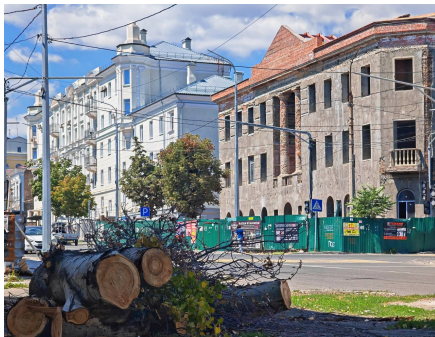

► Окупанти продовжують знищувати не лише житлові будинки маріупольців, а й екосистему міста

Забруднення річок, вирубка дерев і відсутність належного догляду за парками стали звичним явищем у Маріуполі. Цього разу окупанти спилують тополі вздовж проспекту Миру. Раніше вже зрубали ялинки на центральному проспекті Миру, висаджені ще у 1980-х роках на розділовій смугі.

Маріупольці неодноразово скаржилися, що парки та сквери залишаються без належного догляду, заростають травою та бур'янами. Попри численні звернення місцевих жителів окупаційна адміністрація на ці проблеми не реагує.

<https://t.me/mariupolrada/35248>

► **Для шкіл окупованого Криму передбачили режим зі скороченими уроками та сухими пайками**

Через складну ситуацію з нового навчального року школи в окупованому Криму працюватимуть у двох режимах — стандартному і спеціальному.

За стандартного режиму уроки триватимуть 45 хвилин і буде передбачено гаряче харчування.

За спеціального тривалість уроків скоротять до 30 хвилин, а час перебування дітей у школі становитиме не більше 4 годин на день. Учням початкових класів і дітям пільгових категорій замість гарячого харчування видаватимуть сухі пайки. Запровадження такого режиму пояснюють складнощами із забезпеченням дітей гарячим харчуванням.

<https://surl.li/uwosmv> <https://surl.li/osfpfc>

► **У селі Широке на ТОТ Херсонщини залишається невизначеним подальше навчання дітей**

У селі Широке Скадовського району ремонт школи зупинили після демонтажу даху. Окупаційна влада ще у квітні розпочала ремонт навчального закладу та перевела учнів на дистанційне навчання.

Після демонтажу даху роботи фактично зупинилися. Будівельні матеріали залишаються на території, однак ремонт не ведуть.

Ситуацію ускладнюють регулярні перебої зі світлом і зв'язком, через які дистанційне навчання також є проблемним.

https://t.me/yellowribbon_ua/13862

► **На ТОТ Луганщини зберігається гострий дефіцит медичних працівників**

Медичні заклади на окупованій Луганщині продовжують працювати в умовах значного кадрового дефіциту. За даними Луганської ОВА, загальна укомплектованість штатів становить приблизно 50%, причому до цього показника включено і молодший медичний персонал.

За окремими спеціальностями нестача ще більша. Зокрема, вакантними залишаються понад 75% посад офтальмологів. За штатним розписом їх має бути майже 200, водночас місцеві освітні заклади щороку випускають лише по шість-сім таких фахівців.

Окупаційна адміністрація намагається частково компенсувати нестачу за рахунок тимчасових бригад із регіонів РФ. Так, до Сіверськодонецька направляли медиків із Пермського краю.

Не дала запланованого результату і програма із залучення медичних працівників за фінансову винагороду. За згоду переїхати на ТОТ Луганщини пропонують 2 мільйони рублів, однак цьогогоріч вдалося залучити лише вісім фахівців із 50 запланованих.

<https://t.me/luhanskaVTSA/37088> <https://t.me/luhanskaVTSA/37101> <https://t.me/luhanskaVTSA/37072>

Водна та енергетична криза

► **Водна та енергетична криза в Маріуполі впливає на різні сфери міського життя**

Упродовж серпня мешканці тимчасово окупованого Маріуполя регулярно повідомляти про перебої з електроенергією, водопостачанням, мобільним зв'язком та інтернетом.

Після знеструмлення насосних станцій без водопостачання залишалися всі чотири райони міста. Після повернення електроенергії систему водопостачання довелося запускати повторно. Через перевантаження мереж тимчасово не працювали ліфти, трамваї та зовнішнє освітлення.

У різних районах люди набирають воду у криницях, колодязях і природних джерелах. Біля пунктів видачі та джерел утворюються черги. У частині міста воду не подають тижнями, а в багатоповерхових будинках вона часто не доходить до верхніх поверхів.

Тривалі перебої з водою, електропостачанням і зв'язком впливають не лише на побут жителів Маріуполя, а й на роботу малого та середнього бізнесу. Підприємці змушені використовувати генератори, однак витрати на паливо роблять таку роботу дедалі дорожчою.

Частина власників бізнесу зачиняє заклади, розпродав товар та обладнання. Інші залишають Маріуполь та переносять діяльність до інших міст.

<https://t.me/eRadarrua/104272> <https://t.me/mariupolrada/35213>
<https://t.me/mariupolrada/35338> <https://t.me/mariupolrada/35441>

Через перебої зі світлом на ТОТ виникають проблеми зі зберіганням продуктів

У Сімферополі, Гаспрі та селищі Чорноморське через тривалі перебої з електропостачанням у магазинах дедалі частіше порожніють холодильники.

З полиць зникають м'ясні та молочні продукти, оскільки торговельні заклади не можуть стабільно забезпечити необхідні умови зберігання.

https://t.me/yellowribbon_ua/13847 <https://t.me/Crimeanwind/106507>

Через тривалі відключення електроенергії в Криму розгорнули польові кухні

На початку серпня у Масандрі окупаційна адміністрація почала щодня забезпечувати гарячою їжею приблизно 200 людей, які через тривалі відключення електроенергії не можуть готувати вдома. Значна частина квартир обладнана лише електричними плитами. Одна з мешканок розповіла, що залишалася без електроенергії 10 днів. Інша була змушена шукати газову плиту та балони, оскільки не мала іншої можливості готувати їжу.

Також польові кухні працюють у Ялті.

<https://surl.li/jssbxi>

На ТОТ різних областей мешканці скаржаться на критично низьку напругу

У Новій Каховці місцеві жителі фіксують критично низьку напругу в електромережі, через що нестабільно працює побутова техніка.

Про просідання напруги повідомляють і мешканці Луганська. В окремих районах вона становить близько 180 В і нижче.

У селищі Нижньогірський у тимчасово окупованому Криму, за повідомленнями місцевих, електроенергію подають через день. Напруга там коливається в межах 150–170 В.

https://t.me/yellowribbon_ua/13841 <https://t.me/Crimeanwind/106400> <https://t.me/mlnrlive/22366>

Комунальна криза

У Рубіжному мешканцям нараховують борги за послуги, яких вони не отримували

Жителі Рубіжного повідомляють про платіжки за житлово-комунальні послуги зі значними сумами нарахувань.

Зокрема, мешканці отримують п'ятизначні рахунки за опалення, якого фактично не було, а також борги за обслуговування прибудинкових територій, яке, за їхніми словами, не здійснювалося. Скарги місцевих жителів залишаються без результату.

https://t.me/luganska_oda/37275

Окупаційна адміністрація не забезпечує базові комунальні послуги в Авдіївці

Жителі окупованої Авдіївки повідомляють про критичний стан комунальної інфраструктури та бездіяльність місцевої окупаційної адміністрації.

У старій частині міста накопичуються великі звалища, де з'явилися щури. Електропостачання також залишається проблемним: жителі стверджують, що з чотирьох заявлених бригад електриків працює лише одна.

Централізованого водопостачання немає. Воду вдалося отримати лише після колективного звернення, до цього її тривалий час не підвозили.

За словами місцевих жителів, окупаційна адміністрація ігнорує звернення, а в окремих випадках люди стикаються з погрозами.

https://t.me/tribun_ua/79370

АВДЕЕВКА ПРИГЛАШАЕТ ЖУРНАЛИСТОВ В ГОСТИ

Среди жителей старой Авдеевки полное отчаяние, местный коммунальный отдел людей игнорирует – totally. Что не спроси – сплошные отмазки, угрозы и обещания. На официальных каналах одни мармеладные отчеты о бурной деятельности. Если начинают давить тем, что будут жаловаться от царевны одни угрозы, что "у ней знакомый тот самый".

На Химике еще не так тяжело, как в старой части города. Свалки выше частных домов, крысы и тараканы с мошкорой тучами. Света нет и не придет, потому что работает одна из четырех заявленных бригад.

Ну, воду гуманитарную вот на неделю привезли, давно ее не было и то, после коллективного обращения.

Полное разочарование в руководителях местного разлива и отчаяние. А тут еще тайно избранный новоиспеченный глава ЯМО в отпуск ушел.

У Маріуполі шкільний стадіон перетворився на стихійне звалище

На місці футбольного поля біля школи №3 на бульварі Хмельницького в окупованому Маріуполі утворилося звалище.

Раніше на цій території був шкільний стадіон, де діти займалися спортом. Тепер, за словами місцевих жителів, територія завалена сміттям.

Мешканці прилеглих будинків також повідомляють про появу щурів і збільшення кількості безпритульних собак. Вони зверталися до окупаційної адміністрації, однак проблему не вирішили.

<https://t.me/mariupolrada/35425>

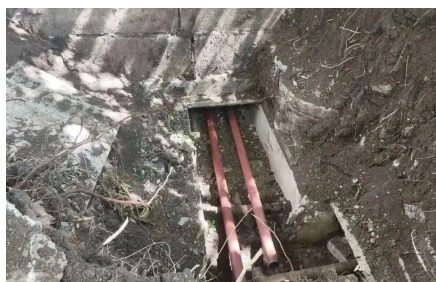

► У т.зв. «ЛНР» не виправдалися прогнози окупантів щодо підготовки до осінньо-зимового періоду

Підготовка Алчевська до опалювального сезону 2026–2027 років відбувається в умовах серйозних проблем зі зносом комунальних мереж.

За даними Луганської ОВА, приблизно 100 км теплових мереж в Алчевську вимагають термінової заміни, проте ремонт частини комунікацій (близько 140 км) відкладають на 2027 рік, оскільки до холодів їх не встигнуть відремонтувати.

https://t.me/luganska_oda/37121 <https://surl.li/naxgan> <https://surl.li/elhapm>

Тривалі проблеми з водою

► У Мелітополі мешканці повідомляють про тривалі проблеми з водою та її якістю

У тимчасово окупованому Мелітополі верхні поверхи багатоповерхівок і частина приватного сектору залишаються без стабільного водопостачання.

У місцевих чатах публікували відео води незвичного кольору. На пунктах підвезення мешканці фіксували каламутну помаранчеву рідину, а з кранів у квартирах текла вода яскраво-бірюзового кольору.

<https://t.me/riamelitopolua/91488>

► Жителі Донецька та Маріуполя показали в соціальних мережах якість води, яка тече з кранів у їхніх домівках

<https://t.me/andriyshTime/64690> <https://t.me/andriyshTime/64957>

НОВЕ ЖИТТЯ В ЕВАКУАЦІЇ

► Ветеран з Луганщини відродив бджільництво на Дніпропетровщині

Дмитро Рясний народився в селі Михайлюки на Луганщині. Після дев'ятого класу вступив до Лисичанського педагогічного коледжу, здобув фах учителя трудового навчання, де познайомився з майбутньою дружиною Анною. Певний час працював у школі, згодом перейшов у сферу торгівлі.

У 2014 році Лисичанськ близько двох місяців перебував під окупацією. Дмитро вивіз дружину до батьків у Новоайдарський район, а сам через роботу багато їздив областю і бачив, що відбувалося на блокпостах. У січні 2015 року він добровільно приєднався до полку «Азов». Замість обіцяних дружині трьох місяців служба тривала близько двох років. Наприкінці 2017 року Дмитро повернувся до цивільного життя. Після демобілізації він вирішив продовжити родинну традицію. У 2018 році подружжя отримало грант на відкриття власної справи та придбало перші вулики, а згодом виграло фінансування від USAID, завдяки якому придбало медогонку. До початку повномасштабної війни «Династія Рясних» у Лисичанську налічувала понад 120 бджолосімей, мала власний фасувальний цех і стабільний ринок збуту крем-меду.

Вранці 24 лютого родина виїхала з Лисичанська. У Дніпрі їх зустріли знайомі, а Дмитро знову став до лав ЗСУ. Після вишколу його зарахували до снайперського взводу. 31 березня 2022 року загинув брат Дмитра — Євген Рясний. Гелікоптер, яким його евакуювали з обложеного Маріуполя, збили над окупованою територією. Влітку 2023 року Дмитро демобілізувався.

Перші спроби відновити пасіку він зробив ще під час служби, придбавши вулики та бджіл для знайомого, який виїхав із Луганщини. Однак бджоли загинули, а знайомий виїхав до Німеччини. Від майбутньої пасіки залишилися лише вулики.

Після демобілізації Дмитро та Анна знайшли селище за 30 кілометрів від Дніпра — поруч із полями та річкою. Новий сезон розпочали у 2024 році. Спочатку родина виготовляла на продаж вулики з пінополіуретану, що дало можливість заробити кошти, а потім придбали бджіл і повернулися до медозбору.

Паралельно вони брали участь у навчальних і грантових програмах. Загалом «Династія Рясних» взяла участь у семи таких проектах.

Однією з ключових стала програма «Рестарт для ВПО»: за отримані кошти вдалося масштабувати виробництво, запустити нову лінію для переробки та фасування меду і створити робочі місця для переселенців.

Нині господарство налічує майже 200 бджолосімей. На пасіці працюють п'ятеро людей — місцеві жителі та переселенці. Підприємство фасує мед у стіки та невеликі баночки, виготовляє горіхи з медом і подарункові набори.

Дмитро планує побудувати власний будинок поруч із пасікою, яку родина фактично створювала заново після втрати господарства на Луганщині.

<https://surl.li/acswee>

► Маріупольська художниця в евакуації створила серію картин про культурну спадщину Донеччини

Художниця та керівниця Маріупольської художньої школи імені Архипа Куїнджі Оксана Гнатишин після початку повномасштабного вторгнення працює у Львові. В евакуації вона створила серію з шести картин, присвячених культурній і природній спадщині Донеччини. У своїх роботах художниця зобразила Азовське море, Святогірськ, соледарську сіль, кам'яних баб, шахти та козака — образи, пов'язані з історією, природою та культурою регіону.

Картини увійдуть до мистецького проекту Донецького обласного художнього музею. На основі серії планують створити поштові марки.

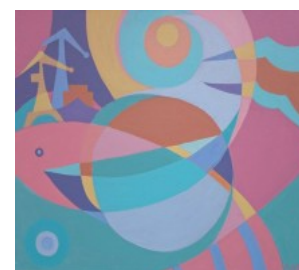
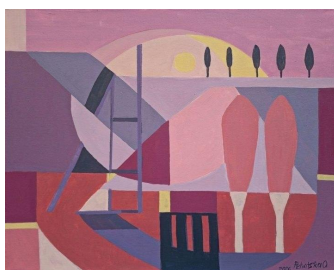
Для художниці проект має не лише мистецьке, а й меморіальне значення. Він покликаний зберегти пам'ять про Донеччину, її міста, ландшафти та культурну спадщину.

«Ми тут, ми живі, ми пам'ятаємо про свій рідний край», — пояснила Оксана Гнатишин.

Після завершення основної серії художниця планує продовжити роботу і створити картини з іншими важливими для Донеччини об'єктами.

<https://t.me/mariupolrada/35449>

ЖИТТЯ В РЕЛОКАЦІЇ

Релоковані громади — це територіальні громади України, чиї землі опинилися під окупацією або в зоні бойових дій, через що їхні військові адміністрації та органи влади вимушено перенесли роботу на підконтрольну територію. Наразі під окупацією перебувають близько 460 громад (більше ніж 30% від загальної кількості в країні), а ще понад 160 знаходяться в зоні активних чи можливих бойових дій.

Головна особливість їх функціонування — трансформація системи управління, де повноваження місцевих рад передаються начальникам військових адміністрацій. Основний фокус роботи таких громад змістився на підтримку власних мешканців через мережу гуманітарних хабів по всій країні, збереження згуртованості спільноти та підготовку ресурсів до майбутньої деокупації.

Функціонування військової адміністрації в релокації

- Центр надання адміністративних послуг (далі — ЦНАП) — одна з небагатьох служб, яка продовжує працювати навіть після повної релокації громади.

У Покровській громаді до 2022 року ЦНАП мав три офіси і три виїзні робочі місця в селах. З вересня 2024 року його було частково релоковано до Кропивницького і Дніпра, а з січня 2025 остаточно припинено роботу на Покровщині. Натомість створено мережу з п'яти інформаційно-консультаційних пунктів — у Дніпрі, Кропивницькому, Кам'янському та Одесі, а також формат мобільного адміністратора для виїздів по Кіровоградській і Черкаській областях.

Наразі ЦНАП надає 301 адміністративну послугу. За минулий рік кількість консультацій зросла на 19%, до 23,2 тисяч.

У Торецькій громаді до серпня 2024 року центр ще діяв на території громади. Після релокації до Києва, Дніпра та Черкас кількість наданих послуг зросла у 39 разів: з 1056 у 2023 році до 41 058 у 2025-му. Більше ніж 97% цього обсягу — реєстрація місця проживання, тоді як реєстрація пошкодженого майна та заяви на виплату компенсацій разом становлять менше 2% послуг. Наразі затверджено тимчасовий перелік із 46 видів послуг.

Джерело: соціально-економічні аналізи Покровської та Торецької громад (2026)

- Навіть без доступу до власної території релоковані громади продовжують піклуватися про своїх мешканців та підтримувати їх.

Селидівську громаду офіційно визнано тимчасово окупованою з 4 січня 2025 року, хоча фактично контроль над містом окупанти встановили ще наприкінці жовтня 2024-го. За рік статус внутрішньо переміщених осіб (далі — ВПО) отримали понад 33 тисячі мешканців громади.

КУ «Центр надання соціальних послуг» Селидівської міської ради впроваджує рішення з підвищення енергоефективності для свого відділення стаціонарного догляду. Після релокації заклад функціонує у селищі Миколаївка Березівського району Одеської області, надаючи прихисток і цілодобовий догляд літнім і маломобільним людям.

У межах Конкурсу проектів, за фінансової підтримки уряду Великої Британії в межах проекту «За межами вугілля: розширення розуміння справедливої трансформації на інші сектори та громади», що впроваджується ГО «Центр екологічних ініціатив «Екодія» та ГО «Луганський обласний правозахисний центр «Альтернатива», для закладу придбали та змонтували сонячну теплову систему. Після завершення внутрішнього підключення геліосистема забезпечить стабільне автономне гаряче водопостачання в пікові години, зменшить навантаження на електромережу і допоможе скоротити витрати на енергозабезпечення.

<https://surl.li/kagoqu>

- Опинившись без власної території та з мешканцями, які проживають по всій країні, міська рада Маріуполя спрямовує кошти місцевого бюджету на адресну фінансову підтримку тих, хто опинився в найскладніших обставинах.

Програма «Маріуполь з турботою про Вас» показує, як релокована громада може підтримувати своїх людей, коли загальнодержавні чи міжнародні програми допомоги обмежені.

Подати документи на виплати можна через адміністраторів релокованого ЦНАПу у мережі хабів «ЯМаріуполь». Програма покриває суттєві матеріальні потреби, які зазвичай залишаються поза увагою: від виплат людям з інвалідністю, багатодітним родинам і довгожителю до компенсації витрат на дороге лікування, допомоги цивільним після полону та підтримки прийомних сімей у релокації.

Інтеграція адмінпослуг у мережу хабів дає можливість надавати допомогу без зайвої бюрократії, зміцнюючи зв'язок між людьми та їхньою рідною громадою попри тривалу відсутність спільного фізичного дому.

<https://surl.li/iwqujo>

Інституції в релокації

- Внаслідок загострення бойових дій керівництво Покровської стоматологічної поліклініки було вимушене організувати евакуацію підприємства.

Вдалося зберегти вартісну матеріально-технічну базу та, найголовніше, колектив медзакладу.

Наразі забезпечене функціонування у двох містах: Дніпрі та Тернівці. Планується відкриття відділення у Кам'янському. Поліклініка надає повний комплекс стоматологічної допомоги: від дитячої стоматології до хірургії та ортопедії.

Завдяки співпраці з Нацслужбою здоров'я України за програмою медичних гарантій та підтримці з місцевого бюджету Покровська у закладі функціонують безоплатні програми лікування і протезування для пільгових категорій.

<https://www.youtube.com/watch?v=YN9Yq5Q13Jg&t=9s>

Права ВПО

- За даними Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, за перші сім місяців 2026 року від ВПО надійшло понад 3,3 тисячі звернень.

Основними причинами скарг стали припинення або затримка виплат допомоги на проживання, відмови у наданні компенсацій за знищене або пошкоджене майно, а також труднощі під час призначення та виплати пенсій і соціальних допомог.

Чинні адміністративні процедури часто не враховують розпорошеність мешканців, втрату доступу до архівів, майна та документів на окупованих чи прифронтових територіях. За результатами звернень поновлено 21 181 право.

<https://surl.li/eenknn>

Культурні заходи

**«Раніше люди жили на Донеччині. Тепер
Донеччина живе в них»**

- У Покровській громаді мешканці об'єдналися, щоб зберегти пам'ять про свою громаду. Ідея створення книги-літопису «Покровськ у моєму серці» виникла минулого року.

Книга об'єднує історії мешканців, факти з минулого, архівні фотографії та матеріали про культурну спадщину Покровщини.

До формування матеріалів долучилися представники найрізноманітніших сфер життя громади: освітяни, медики, культурні діячі, спортсмени, фахівці старостинських округів і працівники комунальних установ. Вони збирали архівні документи, фотографії та особисті спогади, щоб відтворити образ краю.

Для громади, яка через війну та евакуацію опинилася розкиданою по різних куточках країни, така книжка стала можливістю зберегти пам'ять про рідний дім, своє коріння та спільну історію.

Публічна презентація книги запланована на вересень 2026 року.

<https://surl.it/glvci>

